

LA MARE DE DÉU DEL ROURE DE RUIT

No es pot negar que les arrels de Catalunya són endinsades en el cor del cristianisme, ja que no hi ha cap muntanya sense santuari ni puig sense ermita ni poble sense cap pedró.

No parlaré pas de Catalunya en general, sinó de la comarca del Collsacabra (Osona). No parlaré de cap santuari ni ermita d'aquesta estimada i coneguda terra, com serien els de Cabrerà, la Salut, el Far o Montdois; això exigiria molt espai, ja que tots ells tenen una rica i extensa història. Però hi ha petites flors marianes, en forma de pedrons, sembrades aquí i allà, a voltes enmig d'un prat o sobre un petit puig que estotgen dins seu imatges venerades i estimades per la gent de la contrada. Es d'aquests que us voldria parlar i en particular del de la Mare de Déu del Roure, a prop de la masia del Bac del Collsacabra i a tocar la carretera de Vic a Olot, a la parròquia de Ruit, enmig de camps i prats que produeixen una impressió dolça i plaent.

He buscat i rebuscat tot el que m'ha estat possible per saber la història d'aquest petit pedró i que amb un estil humil i planer, com ell mateix, faig arribar a les teves mans, amic lector:

No va ser pas aquí el primer lloc on es materialitzà aquesta feliç idea de posar una imatge en un capelló buidat dins la soca d'un arbre.

Ho trobem, a més de mots d'altres lloc, a Llers de l'Empordà, a Queralt de Prats de Molló. Aquest últim guarda una imatge coneguda ja en el segle XIII.

L'any 1904, imitant la del Roure de Ruit també es posà una imatge de la Mare de Déu al tronc d'una alzina, prop la casa

pairal de les Planes, a la parròquia de Cantonigròs, veïna de Ruit, donant així una altra «Flor Mariana» a aquest jardí del Collsacabra sota la invocació de la Mare de Déu de l'Alzina, i de la que ens en ocuparem un altre dia.

L'any, doncs, en què s'obrí la capelleta dins el tronc del corpulent roure ningú no el sap, però sí que consta i està documentada que al segle XVII ja existia aquest petit capelló de la Mare de Déu del Roure, com Joan Amades fa notar en la reproducció d'una estampa en la seva extensa obra.

També és sabut que el dia de la festa es ballava al voltant del

roure un típic ballet anomenat «Ball del Tortell».

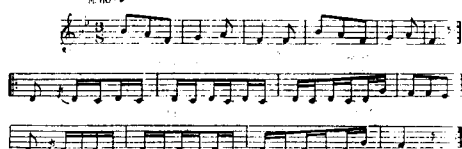
Aquesta dansa la ballaven aparellats i els nois portaven penjat a l'esquena un tortell, bo i beneït en iniciar la dansa, i que el dia abans havia estat cuit al forn d'una masia veïna, o d'algun dels pabordes.

Acabat el ball, dels tortells se'n feien talls que eren repartits entre els assistents a l'aplec. Per sort ha arribat fins a nosaltres la música del «Ball del Tortell», transcrit pel mestre J. Tomàs i que reproduïm.

Diu la tradició que la imatge fou trobada per un pastor dins la soca d'un gros roure i que això fou el motiu perquè s'obris

Estampa set-centista
de la Mare de Déu del Roure,
de Ruit. Recollida per J. Amades

El ball del tortell tradicional de l'aplec de la Mare de Déu del Roure, de Pruit, al Cabrerès. Transcripció musical del mestre J. Tomàs. Recollit per J. Amador.

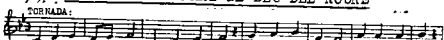
[illegible]

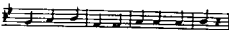

COBLES DE LA MARE DE DEU DEL ROURE

TORNADA:

Verge del rou - re, de Fruit es-tel, feu-no-si ploure gracies del cel;

feu-no-si ploure gracies del cel.

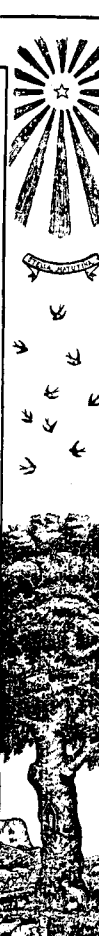
COBLES:

<p>1. So - ta - i - no bruen d'un rou-re ca-bras,</p> <p>2. Tnn xlt na - l - reu per veu-ra el plo;</p> <p>3. Quin es co - ri - a l'ar-bru-vo - llt,</p> <p>4. A el vent l'es-mo-sa, can de ver - dor,</p> <p>5. Des de ca-bre-re fins a Nu - pit</p> <p>6. Ro - su boi-ca - na, blonc ges-sa - nyol</p> <p>7. Len co - guilla des tal vor-ra - rit</p> <p>8. Les pla - to-re-ten es nor-ten</p> <p>9. cac i con-vel-len, vor - teu-li flora,</p> <p>10. En el - ze oia - na tot - hon us diu,</p> <p>11. Se - ne i se-er-ra, po - ble-i con - rau,</p> <p>12. Es-sen sa-ni - es, horts ca - te - lens</p> <p>13. Es-teu, ha-ri - es, vo - ra-ra - pi</p> <p>14. Al cel gud - euenne, sa - tel de Fruit,</p>	<p>co - lo - na blonch,</p> <p>pla - na ro - si - reu</p> <p>per vés, la - ri - a,</p> <p>com ar-pe dol-ra</p> <p>ro - se s'e ve-ra</p> <p>feu d'el - na pla-na</p> <p>us den al - na - den</p> <p>raus de flo - ra - ten</p> <p>vor - teu-li rob-lice</p> <p>oh So - bi ra-ne,</p> <p>de-vel - na ter-ra,</p> <p>des de sa - ta - li - es,</p> <p>pi per ser la gui - a</p> <p>Ja de - sds deu-no,</p>	
--	---	--

<p>(1) fé - reu el niu;</p> <p>(2) bé flo - ri - ra;</p> <p>(3) ha re - ver-dit;</p> <p>(4) llen - ca re - mor;</p> <p>(5) no biha flo - rit;</p> <p>(6) vos - tre ja - di;</p> <p>(7) en sortit el sol;</p> <p>(8) d'a - quel - nos camps;</p> <p>(9) els vos - tres cors;</p> <p>(10) que ans be - ne - iu;</p> <p>(11) del - na de Déu;</p> <p>(12) d'he - rois i sants;</p> <p>(13) del pe - la - gri;</p> <p>(14) que de vos - tre fruit;</p>	<p>co - lo - na blan-oh,</p> <p>plu - na ro - sh-reu</p> <p>per vés, ka - ri - a,</p> <p>com ar-pe dol-ra</p> <p>ro - na sds ve-ra</p> <p>feu d'el - na pla-na</p> <p>us fen al - be-des</p> <p>raus de flo - re-tes</p> <p>els vos - tres e-les</p> <p>oh So - bi - ra-ne,</p> <p>de-quel - na</p> <p>de sa - ta - li - es,</p> <p>per ser la gui - a</p> <p>Ja de - sds deu-no,</p>	<p>fé - reu el niu.</p> <p>bé flo - ri - ra.</p> <p>ha re - ver-dit.</p> <p>llen - ca re - mor.</p> <p>no biha flo - rit.</p> <p>vos - tre ja - di.</p> <p>en sortit el sol.</p> <p>d'a - quel - nos camps.</p> <p>els vos - tres cors.</p> <p>que ans be - ne - iu.</p> <p>del - na de Déu.</p> <p>d'he - rois i sants.</p> <p>del pe - la - gri.</p> <p>que de vos - tre fruit.</p>
--	---	---

el capelló dins el mateix arbre. Aquest, potser degut a l'esborranc que se li féu per posar-hi la imatge o a alguna malaltia, se li assecaren les branques, pensant-se que es moriria, però l'any següent tornà a reverdir, donant-se el fet com a miraculós.

Així ho diu una estrofa de les cobles: Quan es moria —l'arbre envellit — per Vós, Maria — ha reverdit.

L'aplec havia estat molt concorregut per gent del Collsacabra, de les Guilleries, de la Vall d'Hostoles i de la Plana de Vic.

Fou a finals del segle XIX quan la devoció a la Mare de Déu del Roure recobrà nova embranzida, gràcies a la presència d'un dels nostres més grans poetes: Mn. Jacint Verdaguer, que passava temporades a la masia del Bac del Collsacabra, propietaris del pedró.

Durant l'estada que hi féu l'any 1886, assistí a l'aplec que el dia 8 de setembre, festivitat del naixement de la Mare de Déu, es celebrava com era costum en aquest dia. Així el mateix Mn. Cinto ho explica al seu amic Collell, canonge de la catedral de Vic (Epistolari).

Aquest mateix any composà una petita poesia a honor de la Verge.

La festa de l'any 1887 igualment fou lluïda segons ens ho explica Mn. Fortià Solà en el seu llibre, El Cabrerés: «... I EL dia 8 de setembre hi pujaren en romiatge els pobles de la Plana de Vic, confosos amb la bona gent de la terra, que no cabien sota la brancada del roure, i s'arredossaven a l'ombriu dels arbres germans. Mossèn Verdaguer, que estiujava al Bach, fou l'ànima de la festa...»

L'any 1889, Mn. Cinto modificà, amplià i posà música a aquella poesia feta tres anys abans, i la convertí en «Cobles a la Mare de Déu del Roure» i que ens ha arribat fins als nostres dies.

No és cert, com algú ha insinuat, que l'any 1936 es tallés el

roure i que passada la guerra es fes un capelló al tronc d'un altre arbre. La fúria iconoclasta destruí la imatge. El roure i la capelleta foren crivellats a bales.

Passada la màrfuga, el senyor Marià Bach, propietari de la masia féu restaurar la capelleta posant-s'hi una imatge, i s'hi celebrà una gran festa.

Passaren alguns anys i al roure se li assecaren les branques. Es tallà la capçada deixant sols l'aberrugat torell que com gegantí monòlit desafiava, a pit obert, les tempestes, el fred i la neu dels rigorosos hiverns del Collsacabra. Però, com tot és caduc en aquest món, la vida del petit titànic s'anà escolant i de mica en mica ha quedat corcat, clivellat i gairebé oblidada la seva festa.

L'any 1986, intentant recuperar una tradició tan lloable, el dia de l'aplec, feligresos de Pruit, Rupit i Cantonigròs, presidits pels seus respectius rectors i els senyors del Bac, després de resar el rosari i cantar, entre dena i dena, aquelles cobles a la Mare de Déu del Roure que cent anys abans havia escrit Mn. Cinto, acordaren construir un nou pedró.

Aquest any (1987) s'ha alçat el pedró, de línies senzilles, fet amb pedra del Collsacabra i sota l'abric i empar d'un corpulent roure de dos metres de corona i que ostaatja. Déu vulgui que per molts anys, la Mare de Déu del ROURE. S'ha imprimit una nova edició, musicada, commemorant el centenari del primer romiatge (1887-1987) acudint-hi, com l'any abans, molta gent de la contrada. De la soca del roure vell es farà una petita peana on reposarà la nova imatge que es pensa esculpir, ja que l'antiga és de guix i en molt mal estat. També es volen posar unes rajoles de ceràmica amb uns versos de les cobles de Mn. Cinto:

Antic capelló de la Verge
buidat al tronc d'un roure
avui sec i mort

ESTEU, MARIA
VOR EL CAMÍ
PER SER LA GUIA
DEL PELEGRÍ.
DES DE CABRERA
FINS A RUIPIT,
ROSA MES VERA
NO HI HA FLORIT.

I ara que, deixant l'antic camí que menava de Cantoni a Pruit i Rupit, avui quasi intransitable i esborrat de no passar-hi ningú; el pedró s'ha acostat a la carretera que uneix Vic i Olot, permeteu-me invocar la Mare de Déu del Roure, en el nou pedró, amb aquesta humil súplica:

DE LA CARRETERA
I ELS SEUS PERILLS,
PROTEGIU, MARE,
ELS VOSTRES FILLS.

Miquel Banús i Blanch
Rupit - Setembre 1987